

VÕIMALIK TUNNIKAVA gümnaasium*

Tunni teema:	#114 Kuidas ära tunda, kas pilt on võltsitud?			
Külalisõpetaja:	Priit Mürk, ERRi fotograaf			
Õpilased:	10.-12. klass			
Tunni õpieesmärk:	Õpilane teab lihtsamaid faktikontrolli tehnikad (eelkõige piltide verifitseerimine).			
45 minutilise tunni ülesehitus:	5 min häälestus	15-20 min video külalisõpetajaga	15-20 min õpetaja poolt juhendatud õpilaste tegevus	5 min refleksioon
Tunni ettevalmistus õpetajatele:	Vajalikud vahendid video vaatamiseks: arvuti, internetiühendus, kõlarid, projektor. Palun avage arvuti, projektor ja e-külalistunni YouTube'i link. Logige võimalusel sisse YouTube'i keskkonda, et saaksite anda märku oma klassi liitumisest tunniga ja edastada õpilaste küsimusi. Kontrollige kõlareid, et heli oleks kosta kogu klassiruumis. Vajalikud töövahendid õppetegevuse läbiviimiseks: vihikud ja kirjutusvahendid õpilastel oma mõtete kirja panekuks.			
Seos riikliku õppekavaga:	Võtmesõnad: teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, õpipädevus, digipädevus, eesti keel, meediaõpetus, arvutiõpetus.			
Tunni teema taust:	Kuidas olla kriitiline meediatarbija, kui uudised ja arvamused on kolinud paberlehtedest või telekanalilt Instagrami, YouTube'i ja mujale internetti ning sisuloojateks on ajakirjanike ja ekspertide kõrval ükskõik kes meie seast? Käesolevas tunnis uurimegi koos külalisõpetaja Priiduga, kuidas märgata infot, mis on moonutatud ja seda just fotode näitel.			

Häälestus 5 min enne video vaatamist, eesmärgiga äratada õpilastes huvi teema vastu, äratada eelteadmised ja kogemused ning eesmärgistada tund	ÜMBERLÜLITUS TUNNILE Palun selgitage tunni eesmärgi ja vajadusel kirjutage eesmärk tahvlile. Selgitage õpilastele, mis tunnis toimuma hakkab. 4 min - KOGEMUSE JAGAMINE JA HUVI ÄRATAMINE Valik küsimusi, mille põhjal juhtida arutelu klassis: <ul style="list-style-type: none"> • Millal Sa viimati nägid midagi, mis oli võltsitud või väär (pilt, video, tekst)? • Mis see oli? • Kuidas sa aru said? • Mis põhjusel ajakirjanduses (pilte) võltsitakse? 1 min - KUULAMISÜLESANNE Paluge õpilastel panna kirja nende jaoks uus ja tähenduslik info külalisõpetaja videost.
Tähenduse mõistmise I osa: video külalisõpetajaga 20 min	Soovi korral edastab õpetaja külalisõpetajale YouTube'i vestlusaknasse kaks küsimust õpilastelt. Ülekande ajal vastab külalisõpetaja õpilaste esitatud küsimustele. Soovitavalt edastage küsimused alljärgneval kujul, et külalisõpetaja saaks vastates õpilase poole pöörduda: <i>Karmen 12. klass, Paide Gümnaasium. Milline pilt on olnud Teie jaoks kõige põnevam juhtum?</i> <i>Palun hoiatage oma õpilasi, et võib juhtuda, et kõigile küsimustele ei jõua otseülekandes vastata. Mida varem jõuate küsimused saata, seda suurema tõenäosusega jõuame vastata.</i>
Tähenduse mõistmise II osa: õpetaja poolt	3 min - VIDEO VAATAMISE JÄRGNE REFLEKTSIOON Õpilased toovad välja olulisimad mõtted, mis videost nende jaoks kõlama jäid.

<p>juhendatud õpilaste tegevus 15 min <i>sh viide võimalikele raskustele läbiviimisel</i></p>	<p>12 min - TEGEVUS</p> <p>I VARIANT - paarides ajurünnak “Kuidas kontrollida, kas info piltidel, tekstis ja videos on õige?”</p> <p>Ajurünnaku käigus koostavad õpilased nimekirja ideedest, mida kasutada faktide kontrollimiseks nii pildi, video kui teksti puhul. Ideid võib võrrelda Tartu Ülikooli sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika vanemteadur Mare Ainsaare töö otsimise tehnikatega (alljärgnev on Ainsaare artikli põhjal lühendatud ja tunnikava koostajate poolt on täiendatud nimekiri):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Otsi üles algallikas, kust konkreetne info pärineb. • Mõtle, mis võiks olla info vahendaja motivatsioon ja uuri, kuidas kajastatakse infot erinevates kanalites. • Kontrolli, kas sõnumi sisu vastab pealkirjale. • Uuri, kes rahastab seda uuringut või infot. • Küsi inimeste arvamust, kes on teemast rohkem informeeritud. • Kontrolli, kas info või andmestik võib olla aegunud. <p>Viide Ainsaare artiklile: https://www.err.ee/590001/toejarguse-konverents-nii-tode-kui-alternatiivne-fakt-on-konstruksioonid</p> <p>II VARIANT - koosta juhend pildi töepärasuse hindamiseks</p> <p>Õpilased koostavad külalisõpetaja jutu järgi juhendi, kuidas eristada võltsingut originaalist.</p> <p>Õpilased saavad tutvustada üksteisele oma juhendeid ja saavad põhjendada, miks just neid juhiseid võltsingu tuvastamiseks oluliseks peavad. Seejärel on võimalik koostada üks ühtne juhend kogu klassi peale ja anda võimalus õpilastel soovi korral oma juhendeid täiendada.</p> <p>III VARIANT - kuidas hinnata sotsiaalmeedias levitatavat infot</p> <p>Võite käivitada ka õpilastega üldise arutelu teemal, missugusena inimesed oma elu sotsiaalmeedias näidata üritavad</p> <ul style="list-style-type: none"> • Missugust infot inimesed enda ja toimuva kohta sotsiaalmeedias postitavad? • Millisel määral peegeldab esitatud info tegelikkust?
<p>Refleksioon 5 min <i>sh võimalusel tagasiside korjamine</i></p>	<p>Paluge õpilastel tuua välja uus info, mida nad varem ei teadnud või tulge tagasi tunni alguses täidetud TTS juurde, et panna nüüd kirja mida nad said tunnist teada.</p>
<p><i>Võimalikud jätkutegevused ja lisamaterjalid</i></p>	<p><i>Soovides tegeleda edasi faktikontrolli tehnikatega laiemalt soovitame tutvuda CEPA kaardistatud tehnikatega disinformatsiooni tuvastamiseks</i> http://infowar.cepa.org/Techniques</p>

* Tunnikava on loodud selleks, et pakkuda õpetajatele välja erinevaid variante õpilaste aktiivseks kaasamiseks tunni teemasse. Tunnikavas on meetodite osas tihti välja pakutud valikuvариante ja õpetaja teeb ise otsuse, millist meetodit kasutada. Tunnikava ei pea tingimata kasutama.